

dende for den samme Afgift som hidtil, men det er heller ingen ny Begunstigelse; det er netop, fordi det ikke gives ham det yderligere Afslag i Kjøbesummen, som efter Resolutionen af 1ste Juli 1846 såndt Sted udenfor den ene Trediedeel af Kjøbesummen, idet han da fik en yderligere Nedsættelse, beregnet efter den Tid, hans Fæstes Varighed kunde beregnes til, og man maa derhos lægge Mærke til, at denne Begunstigelse paa den anden Side efter Lov af 8de April 1851 opveies derved, at man paalægger Bonden inden en kort Frist at erklære sig bestemt, om han vil kjøbe eller ikke; der er opgivet en kort Frist, og, naar han ikke modtager Tilbudet, da foreskriver Loven en Fremgangsmaade, hvorved der meget væsentligt er sigtet til Forøgelse af Statskassens Indtægter. Det forekommer mig saaledes ganske klart, at der ikke er den mindste Betænkelighed ved at anvende Loven af 8de April 1851 paa det her omhandlede Gods. Om det end ikke er en umiddelbar nødvendig Følge af Godssets egen Character, at den anvendes derpaa, saa er dette dog saa begrundet i de ældre historiske Forhold, at jeg virkelig troer, det vil være et ikke ringe Ansvar, om man vilde søge at modsætte sig en endelig Ordning af denne Sag, hvortil den saa længe har trængt. Der er vistnok et meget betydeligt Ansvar forbundet med at forelægge og understøtte en Lov, der er et Ansvar ved at udsætte en Lov, men der er i Sandhed ogsaa et stort Ansvar ved at modsætte sig en Lov, som forelægges af en velvillig Regjering, og som er bygget paa Retfærdighed, isærdeleshed naar man modsætter sig den, uden at kunne klarligt godtgjøre, at den ikke bør nyde Fremme. Harde man villet gjøre Indsigelser, skulde man være kommen med dem i en tidligere Periode. Enhver maa indrømme, at Sagen bør afgjøres, at Overgang til Selveiendom bør finde Sted; havde man Noget mod de enkelte Bestemmelser, da kunde man være kommen frem

dermed paa et tidligere Stadium af Sagen og søgt at gennemføre det, men nu forekommer det mig, at der ikke vel kan være Andet at gjøre, end at stemme for Loven, saaledes som den foreligger.

Cultusministeren: De faldne Uttringer foranledige ogsaa mig til at sige et Par Ord til Forsvar for den forelagte Lov. Jeg skal ikke gaae ind paa Betragtninger, som paa dette Stadium af Sagen ikke kunne gennemføres, navnlig om de forskellige Arter af Bærvi, men jeg skal holde mig til den for mig gyldige Grund til at bifalde denne Lov, og det er den, at der engang er givet disse Godseres Fæstere saadanne Tilfagn, at de have fuldt saa stærkt Krav paa den foreliggende Afgjørelse af Forholdet, som Fæstebønderne selv paa de gamle Domainer. Resolutionen af 1795 siger ganske tydeligt, at disse Fæstere skulde have Eiendom uden Kjøbesum for planmæssig Afgift, det var en Ret for dem, som kun var betinget af, at Gaarden var uden Restancer, Bygningerne i Stand og Lodden indhegnet. Hvad der kan siges at være Tilfældet paa flere og navnlig paa det største Krongods, at Bønderne viste Uvillie til at tage Arvesætte, det fandt ikke, idet Mindste ikke nær i den Grad, Sted paa disse Godser. Paa Universitetets Gods var ogsaa Bestyrelsen velvillig stemt for Udførelsen af Planen for Overgangen fra Fæste til Arvesætte, og Bønderne bleve næsten alle Giere uden Kjøbesum; det Samme var Tilfældet paa Communitetets Gods. Paa Sorø Akademies Gods vare ogsaa Mange bleve Arvesættere, men en senere Bestyrelse holdt sig til den Clausul, at Lodderne ikke vare indhegnede, idet den gif ud fra — og den Mening kan jeg agte — at det var bedre, at Besidderne bleve ved at være Fæstere, og at der anvendtes betydelige Beløb for at forbedre Fæstestederne, mod at Akademiet i sin Tid fik Bederlag i Kjøbesummerne.